

(4,3%). Серед послуг, одержаних від країн ЄС, скоротилися обсяги роялті та інших послуг, пов'язаних з використанням інтелектуальної власності, – на 405,2 мільярдів доларів США, ділових – на 315,9 мільярдів доларів США, у сфері телекомунікації, комп'ютерних та інформаційних – на 181,3 мільярдів доларів США, транспортних – на 129,4 мільярдів доларів США. Натомість зросли обсяги послуг, пов'язаних з подорожами, на 55,4 мільярдів доларів США [2].

Отже, ЄС є найбільшим торговельним партнером України, частка якого становить 37,3% загального обсягу торгівлі країни.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Постійного представництва України при ЮНЕСКО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unesco.mfa.gov.ua>
3. Резнікова Н.В. Неозалежність української економіки як прояв викликів економічній безпеці: перспективи структурної трансформації та макроекономічної стабілізації / Н.В. Резнікова, О.А. Іващенко // Економіка та держава. – 2016. – № 2 – С. 4-8.
4. Іващенко О.А. Перспективи трансформації торговельних відносин України в контексті становлення нових центрів стратегічного партнерства / О.А. Іващенко, Н.В. Резнікова // Економіка та держава. – 2015. – № 9. – С. 6-11.
5. Іващенко О.А. Європейський регіоналізм в умовах глобалізаційних викликів / О.А. Іващенко, В.Д. Гвоздецький // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2011. – №6. – С.51-5

С. В. Шульга,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри аудиту,

Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

ОРГАН СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Прийняття на початку лютого 2017 року в першому читанні проекту Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторської діяльності» (далі – Закон) актуалізувало питання щодо подальшого розвитку ринку аудиторських послуг в частині еволюції його інституційного середовища внаслідок формування органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю.

Відповідно до Закону, всі аудитори та суб'єкти аудиторської діяльності підлягають суспільному нагляду, а відповідальним за його здійснення в

Україні має стати Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю (далі – ОСНАД), що, в свою чергу, складається з Ради нагляду за аудиторською діяльністю (далі – Рада нагляду) та Інспекції із забезпечення якості (далі – Інспекція).

Основними функціями ОСНАДу мають стати: реєстрація аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності; впровадження міжнародних стандартів аудиту; контроль за безперервним навчанням аудиторів, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності та якістю аудиторських послуг суб'єктів аудиторської діяльності, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності із правом застосування дисциплінарних проваджень та стягнень.

При цьому частина повноважень може бути делегована ОСНАД (за виключенням впровадження МСА та застосування стягнень) за окремим рішенням Кабінету Міністрів України із зазначенням обсягу делегованих повноважень, порядку звітування та нагляду за їх виконанням, а також підстав для їх відкликання (за умови, що організаційна структура органів, установ, організацій, яким делегуються такі повноваження, унеможливило виникнення конфлікту інтересів) (із забезпечення незалежності Ради нагляду від суб'єктів аудиторської діяльності).

Якщо Радою нагляду залучаються експерти для виконання окремих функцій, то вони не можуть брати участь у прийнятті будь-яких рішень. Залучені експерти не повинні мати конфлікту інтересів стосовно аудитора (суб'єкта аудиторської діяльності), у відношенні якого проводиться дисциплінарне провадження або перевірка, до якої залучається експерт.

Разом з цим, прийняття Закону породило кілька питань щодо джерел та механізму фінансування ОСНАД та його підрозділів, порядку формування структури відповідних органів, а також межі їх повноважень.

1. Фінансування ОСНАД планується покласти на аудиторів, а встановлення розміру щорічної плати – на Кабінет Міністрів України.

Для забезпечення фінансування діяльності Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю підприємства, що становлять суспільний інтерес, сплачують щорічно до дати аудиторського звіту за результатами обов'язкового аудиту фінансової звітності за попередній рік платіж на користь Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю. Зокрема, підприємства, що становлять суспільний інтерес, які відповідають критеріям великих підприємств, сплачують платіж у розмірі, десятикратному мінімальній заробітній платі, встановленій на 1 січня поточного року, середніх – двократному мінімальній заробітній платі, встановленій на 1 січня поточного року, малих підприємств – половини мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня поточного року.

Суб'єкти аудиторської діяльності, що здійснюють аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес, сплачують до 1

вересня щорічний платіж у розмірі на користь Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю у розмірі та порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Для забезпечення виконання повноважень, які можуть бути делеговані на користь органу, установі, організації, якій делеговані відповідні повноваження, суб'єкти господарювання, фінансова звітність яких підлягає обов'язковому аудиту щорічно до дати аудиторського звіту за результатами обов'язкового аудиту фінансової звітності за попередній рік, які відповідають критеріям середніх підприємств, сплачують платіж у розмірі, двократному мінімальній заробітній платі, встановленій на 1 січня поточного року, малих підприємств – у розмірі половини мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня поточного року.

Суб'єкти аудиторської діяльності, які здійснюють обов'язковий аудит фінансової звітності (крім підприємств, що становлять суспільний інтерес), сплачують до 1 вересня щорічний платіж у розмірі на користь органу, установи, організації, якій делеговані повноваження, визначені у частині п'ятій цієї статті, у розмірі та порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Бюджет Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту.

На нашу думку, така «прив'язка» органу суспільного контролю до рішень центрального органу виконавчої влади є дещо некоректним, оскільки робить аудиторів залежними від позиції уряду.

2. Склад Ради нагляду продовжує формуватися з осіб, що не завжди мають відношення до професійної аудиторської спільноти.

Рада нагляду складається із одинадцяти осіб, по одному представнику від центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, Національного банку України, Національної комісії цінних паперів та фондового ринку, Національної комісії, що здійснює державне регулювання ринку фінансових послуг, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері економічного розвитку, Міністерства юстиції України, від вищих навчальних закладів за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері вищої освіти.

Чотири особи з числа непрактикуючих осіб обираються за прозорою процедурою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту.

За рішенням Ради нагляду особам з числа непрактикуючих осіб за рахунок бюджету Інспекції можуть бути оплачені витрати часу для виконання завдань, визначених Радою з нагляду (крім участі у засіданнях Ради нагляду), відшкодовані транспортні витрати та витрати на проживання, пов'язані з участю у роботі Ради нагляду та виконанні її завдань.

Зауважимо, що склад Ради нагляду затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, за поданням відповідних органів та за результатами конкурсу, що є суперечливим, оскільки в даному випадку можливе виникнення конфлікту інтересів між професійною спільнотою та політикою органів виконавчої влади, представлених у Раді нагляду.

3. До повноважень Ради нагляду належать:

- затвердження публічного звіту діяльності Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю;
- надання пропозицій до Кабінету Міністрів України про делегування повноважень, зазначених у частині п'ятій статті 14 Закону, органам, установам, організаціям або їх відкликання;
- нагляд за діяльністю органів, установ, організацій, яким делеговані повноваження;
- затвердження рекомендацій з усунення виявлених порушень в діяльності цих органів, установ, організацій, при виконанні делегованих повноважень;
- перегляд рішень органів, установ, організацій, яким делеговані повноваження, в межах виконання ними цих повноважень або надання рекомендацій щодо усунення порушень;
- нагляд за діяльністю Інспекції;
- проведення конкурсу на посаду Виконавчого директора Інспекції та за його результатами – подання кандидатури на затвердження керівнику центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку та аудиту;
- прийняття рішення про порушення дисциплінарної справи щодо аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності;
- прийняття рішень про призначення перевірки виконання органами, установами, організаціями делегованих повноважень;
- прийняття рішень про застосування стягнень до аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності;
- прийняття рішень щодо санкцій;
- схвалення Статуту Інспекції, положення про перевірки з контролю якості та проектів інших нормативно-правових актів з питань, віднесених до компетенції Ради нагляду;

- участь членів Ради нагляду у засіданнях органів, організацій, установ, яким делеговані повноваження;
- отримання інформації від Інспекції, органів, установ, організацій, яким делеговані повноваження, з питань, віднесених до компетенції Ради;
- залучення експертів;
- передача матеріалів до правоохоронних органів.

На нашу думку, останній пункт функцій Ради нагляду як новація Закону (щодо передачі матеріалів до правоохоронних органів) потребує подальшого нормативного врегулювання з метою недопущення виникнення тиску на аудиторів та забезпечення принципу конфіденційності, який дозволяє зберігати високий рівень довіри між аудиторами та їх клієнтами.

З огляду на вищевикладене, подальшого удосконалення потребує підзаконне врегулювання відносин в сфері аудиту в частині механізму фінансування ОСНАД та його підрозділів, збереження незалежності відповідних органів зовнішнього контролю і нагляду на ринку, а також межі їх повноважень.

Список використаних джерел

1. Проекту Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторської діяльності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwj-pcCDoYXSAhXBF5oKHbv9DegQFggaMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.minfin.gov.ua%2Fuploads%2Fredactor%2Ffiles%2F55d721ef438fe.doc&usg=AFQjCNHualO7QWGuIT_7wMnlLk_t_6flrA&sig2=tyxropJQkkW873uid0eQAg

Л. О. Ященко,
кандидат економічних наук, старший науковий
співробітник відділу економічних досліджень,
Інститут продовольчих ресурсів
Національної академії аграрних наук, м. Київ

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПРОВЕДЕННЯ СЕЗОННОГО КОРИГУВАННЯ ВАРТОСТІ ЕКСПОРТУ-ІМПОРТУ ТОВАРІВ

Основна мета сезонного коригування полягає в тому, щоб розділити нерегулярні (випадкові) та сезонні коливання від загальних тенденцій економічних процесів (тренду).

Сезонне коригування значно підвищує якість інформаційного забезпечення аналізу процесів та явищ, що відбуваються в